

میلادِ باسعادتِ حضرت

محمد رسول اللہ

امامِ حضرت صادق (ع)

مبارک باد

ارزشیابی اهداف آموزشی در محیط یادگیری الکترونیکی

دکتر فرهاد سراجی، دانشیار گروه علوم تربیتی

fseraji@gmail.com

ارزشیابی در محیط یادگیری الکترونیکی

ارزشیابی فرآیند جمع آوری داده ها، تحلیل و قضاوت است که برای درک میزان یادگیری، کمک به یادگیری و رشد یادگیرندگان به کار گرفته می شود.

جمع آوری اطلاعات: ساخت ابزار ارزشیابی

تحلیل اطلاعات

قضاوت

Assessment

...is the
engine
which drives
student learning

(John Cowan)

ارزشیابی و جنبه های فرهنگی اجتماعی آن

- ارزشیابی به عنوان ایدئولوژی عملیاتی
- ارزشیابی و تاثیر آن در نظام آموزشی
- ارزشیابی و تاثیر آن در نظام اجتماعی و اقتصادی (فراتر از نظام آموزشی)

سه سوال اساسی در ارزشیابی

چه چیزی را بسنجیم؟

چرا بسنجیم؟

چگونه بسنجیم؟

چه چیزی را بسنجیم؟

اهداف آموزشی به سه حیطه تقسیم می شود:

حیطه شناختی

حیطه نگرشی و عاطفی

حیطه مهارتی

چرا بسنجیم؟

اهداف ارزشیابی
اهمیت و ضرورت مساله

چگونه بسنجیم؟

با چه شیوه ای؟

با چه ابزاری؟

آزمون کتبی، چند گزینه ای، مشاهده، مصاحبه....

طراحی آزمون بر اساس سطوح شش گانه شناختی

سطوح شناختی	نمونه سوال
دانشی	مشهورترین طبقه بندی اهداف شناختی از کدام نظریه پرداز تربیتی است؟
فهمیدن	سطح دانش و فهمیدن در طبقه بندی سطوح شناختی را به زبان ساده توضیح دهید.
کاربرد	با توجه به سطح دانش و ترکیب دو نمونه سوال طراحی کنید
تحلیل	ضعف های و قوت های شیوه طراحی آزمون را بیان کنید.
ارزشیابی و نقد	چه نقدهایی برای ارزشیابی فعلی در نظام آموزش عالی کشور وجود دارد.
ترکیب	برای اصلاح ارزشیابی فعلی چه راه کارهایی را پیشنهاد می کنید.

ارزشیابی اهداف حیطة نگرشی

ابزارهای ارزشیابی	سطوح شناختی
مشاهده ، مصاحبه ، نگرش سنج	مواجهه
مشاهده ، مصاحبه ، نگرش سنج	پاسخ دادن
مشاهده ، مصاحبه ، نگرش سنج	ارزشگذاری
مشاهده ، مصاحبه ، نگرش سنج	سازماندهی ارزش ها
مشاهده ، مصاحبه ، نگرش سنج	تبلور در شخصیت

ارزشیابی اهداف حیطة مهارتی

ابزارهای ارزشیابی	سطوح
آزمون عملکردی	آمادگی و تقلید
آزمون عملکردی	اجرای مستقل
آزمون عملکردی	سرعت و دقت
آزمون عملکردی	هماهنگی حرکات
آزمون عملکردی	عادی شدن

اهداف ارزشیابی در محیط یادگیری الکترونیکی (چرایی)

- ✓ کمک به بهبود یادگیری یادگیرندگان.
- ✓ شناسایی نقاط ضعف و قوت یادگیرندگان.
- ✓ بازبینی و اصلاح راهبردهای تدریس.
- ✓ بازبینی و اصلاح برنامه درسی.
- ✓ کمک به تصمیم‌گیری‌های مدیران آموزش.
- ✓ ارائه گزارش به افراد و سازمان‌های ذینفع.
- ✓ تعیین نمره، ارتقاء یا ابقاء تحصیلی یادگیرنده

روایی و پایایی آزمون پیشرفت تحصیلی

روایی یعنی شایستگی آزمون برای سنجش دانش یا مهارت مورد نظر.
پایایی یعنی قابل اعتماد بودن و دقت آزمون

چالش های اساسی ارزشیابی در محیط الکترونیکی

سرقت ادبی و تقلب

تربیتی نبودن ارزشیابی ها

**نبود ابزارهای کافی برای عملیاتی کردن
ارزشیابی**

چهار اصل مهم در ارزشیابی آموزشی

- تربیتی بودن
- عملیاتی بودن
- عینیت
- اطمینان پذیری

آمادگی دانشگاه ها برای ارزشیابی الکترونیکی

- امنیت شبکه
- نرم افزارها
- قوانین و مقررات
- آمادگی مالی
- آمادگی منابع انسانی (دانشجویان، استادان و کادر اجرایی آزمون)
- بعد آموزشی و تربیتی ارزشیابی
- فرهنگ ارزشیابی

مراحل ارزشیابی

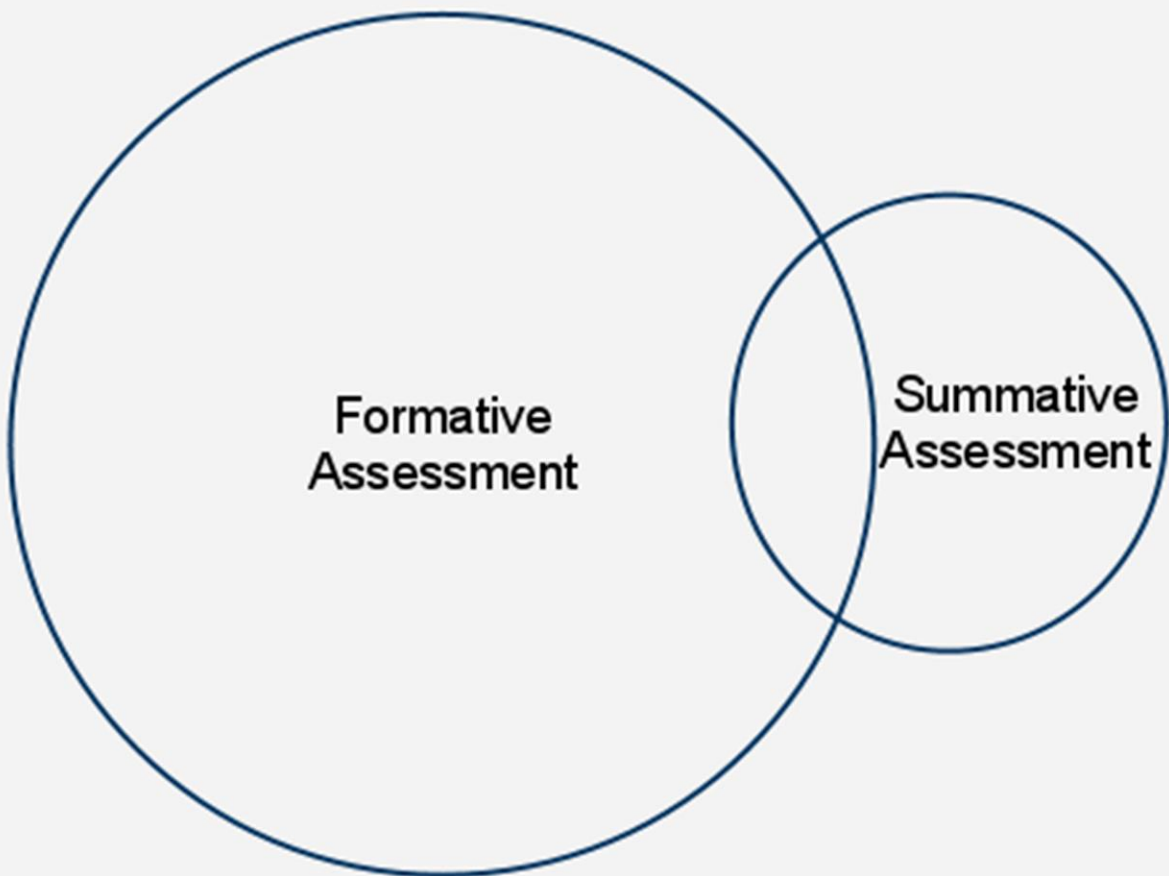
diagnostic ارزشیابی تشخیصی

formative ارزشیابی تکوینی

summative ارزشیابی پایانی

سه مفهوم مهم در ارزشیابی آموزشی

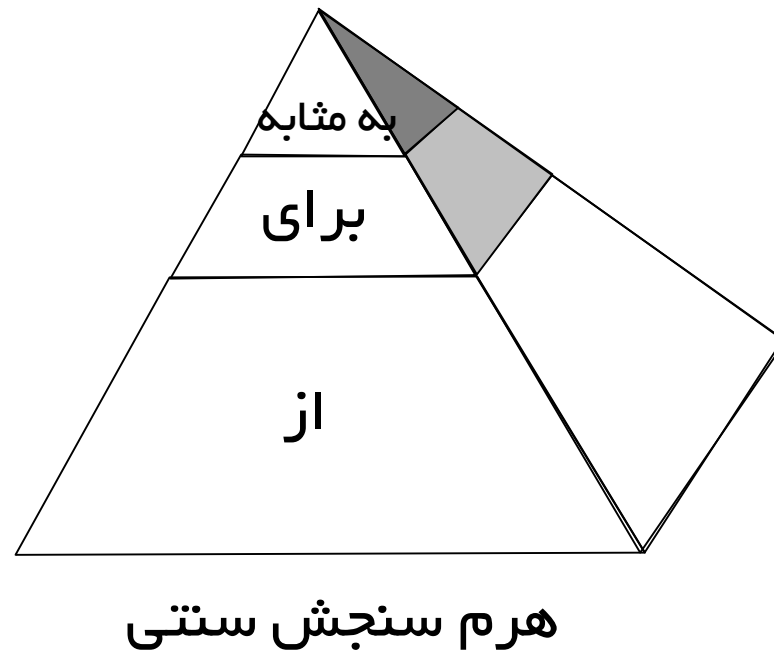
- ارزشیابی برای یادگیری. در این دیدگاه جریان آموزش، ارزشیابی و یادگیری به هم پیوسته اند. ارزشیابی در خدمت یادگیری،
- ارزشیابی از یادگیری. در این دیدگاه آموزش و ارزشیابی از هم جدا تلقی می شوند و هر یک اهداف خاصی را دنبال می کنند.
- ارزشیابی به مثابه یادگیری. یعنی ارزشیابی در حین آموزش و توامان با آموزش. تاکید بر فعالیت محور بودن آموزش

**دسته‌بندی روش‌های
سنجش الکترونیکی با
توجه به زمان اجرا و
هدف**

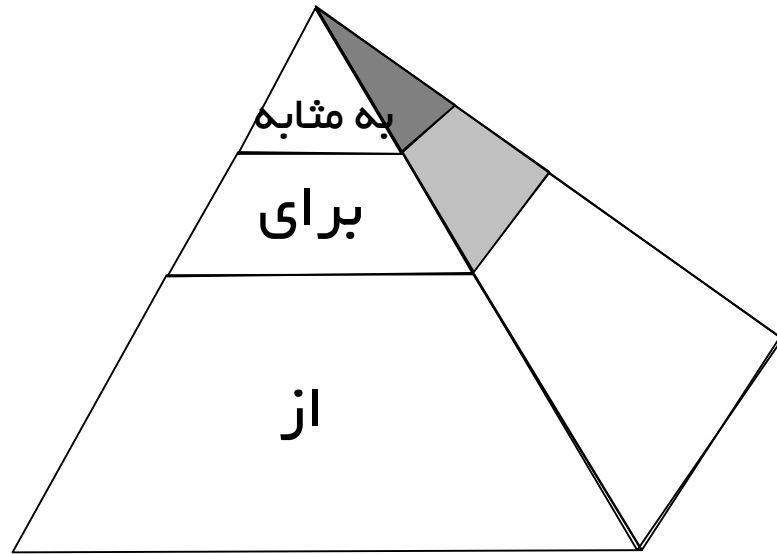
Three-part Assessment Model

Assessment For, As and Of Learning

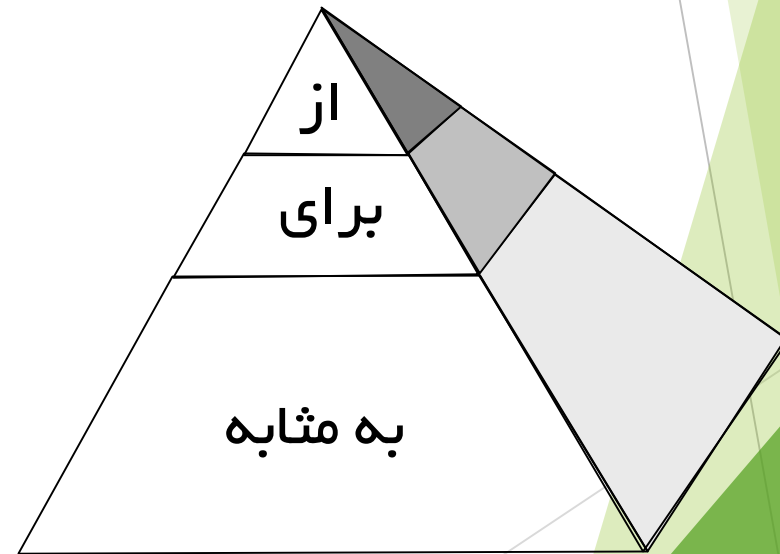

Three-part Assessment Model

Assessment For, As and Of Learning

هرم سنجش سنتی

هرم سنجش بازطراحی شده

هدف سنجش یادگیری: سه گانه های سنجش یادگیری

سنجش به مثابه یادگیری

آموزش فرایندهای
فراشناخت به فراگیران
برای خودارزیابی و
خودتنظیمی

سنجش برای یادگیری

هدایت فرایندهای
یاددهی - یادگیری بر
اساس نتایج سنجش

سنجش از یادگیری

مقایسه دانشجویان
گزارش پیشرفت به
ذی نفعان

ایرادهای اساسی ارزشیابی در آموزش عالی

- استفاده از یک شیوه برای ارزشیابی همه یادگیرندگان
- عدم توجه به تفاوت فردی آنها
- تاکید بیش از حد بر ارزشیابی پایانی
- عدم استفاده از شیوه‌های ارزشیابی مبتنی بر شغل نظیر پروژه یا مطالعه موردی؛
- عدم استفاده از راهبردهای خودسنجی و سنجش به‌وسیله هم‌گروهی
- حافظه‌محوری، غیرکاربردی بودن،
- موضوع محور و غیرخلاق بودن

اصول ارزشیابی الکترونیکی

۱. ارزشیابی بخشی از فرآیند آموزش و یادگیری است.
۲. استفاده از اصل ارائه چندگانه
۳. ارزشیابی مستمر و تکوینی
۴. ارائه بازخورد سریع
۵. ارزشیابی کل نگر و واقعی
۶. طراحی تکالیف متنوع ارزشیابی

از

به

پاداش های عمومی

بازخوردهای ویژه

ارزیابی بروندادها

ارزیابی فرآیندها و فراشناخت
ها

ارزیابی مهارت های مجزا

ارزیابی مهارت های یکپارچه

تکالیف مصنوعی

تکالیف واقعی

تکالیف غیر بافتی

تکالیف بافتی

تک پاسخ صحیح

چند پاسخ های صحیح

استانداردهای پنهان و مرموز

استانداردهای عمومی و آشکار

ارزشیابی فردی

ارزشیابی همسالان و گروه
آزمایی

از	به	
۹	بعد از آموزش	حین آموزش
۱۰	بازخورد اندک	بازخورد مفصل
۱۱	آزمون های عینی	آزمون های عملکردی
۱۲	آزمون های استاندارد	آزمون های غیررسمی
۱۳	ارزشیابی بیرونی	ارزشیابی درونی توسط یادگیرنده
۱۴	پراکنده	متوالی
۱۵	قاطع و ثابت	چرخشی و منعطف
۱۶	ارزشیابی از یادگیری	ارزشیابی برای و به مثابه یادگیری

تکوینی	پایانی	۱۷
تاکید بر تلاش و پشتکار	تاکید بر توانایی و استعداد	۱۸
یادگیری از اشتباهات	موفقیت های یادگیری	۱۹
پرورش مهارت های فکری	بازخوانی اطلاعات	۲۰
ارزشیابی نگرش، عملکرد و شناخت	ارزشیابی شناختی	۲۱

سه سوسازی در ارزشیابی

سه سوسازی یا **triangulation**

استفاده از ابزارها و روش های متنوع در زمان های مختلف برای درک عمیق
میزان آموخته های یادگیرنده.

دسته‌بندی روش‌های سنجش الکترونیکی با توجه به ملاک‌های استفاده شده

عملکرد فراگیر را با ملاک از پیش تعیین شده مقایسه می‌کند.
مثال: آزمون یادگیری یا پیشرفت تحصیلی

آزمون ملاک محور

Criterion-referenced

عملکرد فراگیر را با عملکرد هم‌تایان مقایسه می‌کند.
مثال: کنکور، آزمون استخدامی

آزمون هنجار محور

Norm-referenced

انواع ارزشیابی

**آزمون های چند
گزینه ای**

انواع ارزشیابی

سوالات صحیح-
غلط

انواع ارزشیابی

سوالات تشریحی
کوتاه پاسخ

انواع ارزشیابی

سوالات تشریحی
بلند
پاسخ (استنباطی)

انواع ارزشیابی

انشای علمی

انواع ارزشیابی

خلاصه نویسی از
مطالب درسی

انواع ارزشیابی

طرح سوال

انواع ارزشیابی

آزمون شفاهی یا
کلامی

انواع ارزشیابی

آزمون عملکردی

انواع ارزشیابی

پروژه

انواع ارزشیابی

میزان مشارکت در
انجام تکالیف و
بحث ها

سه رویکرد برای مقابله با این چالش ها

رویکرد فرهنگ سازی

رویکرد پیشگیرانه

رویکرد تنبیه ای

آینده ارزشیابی الکترونیکی

open evaluation

شامل

Self- assessment
Peer assessment
Projects
Learning activities
Tasks

رویکردهای عملی برای اجرای ارزشیابی در محیط الکترونیکی

- - افزایش سهم ارزشیابی تکوینی.
- - اجرای ارزشیابی پایانی به شکل حضوری: حضوری در محل تحصیل، حضوری در محل سکونت.
- - اجرای ارزشیابی پایانی به صورت الکترونیکی.

رویکردهای ارزشیابی در محیط الکترونیکی

مدرک یا
گواهی

یادگیری

دسته‌بندی روش‌های سنجش یادگیری با توجه به ارزیاب

حاتمی، رضایی، مالکی، ۱۳۹۶

شیوه های تمرکز بر ارزشیابی تکوینی

- ارزشیابی میزان مشارکت،
- تکالیف هر جلسه ای،
- پروژه،
- سوالات مفهومی و عمیق

جهت گیری آینده ارزشیابی در آموزش عالی

- ارزشیابی هدف‌های ذهنی یا شناختی.
- ارزشیابی اهداف شخصی.
- ارزشیابی هدف‌های اجتماعی.
- ارزشیابی هدف‌های عملی و کاربردی.

منتظر نظرات ارزشمند شما هستیم